

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Ordonanță de urgență privind modificarea și completarea Legii nr.656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

2.1. Situația actuală

În prezent, în România, activitatea de prevenire și sancționare a spălării banilor, precum și cea de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism este reglementată de Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, cu modificările și completările ulterioare. Printre instrumentele europene și internaționale transpuse de acest act normativ intern se numără și o serie de directive adoptate de Parlamentul European și Consiliul European. Cum evoluția continuă a cadrului normativ la nivel comunitar impune, în egală măsură, și o adaptare corespunzătoare a cadrului normativ intern, este necesară transpunerea în legislația națională și a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului European din 26 octombrie 2005 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului, astfel cum a fost acesta modificată și interpretată prin acte comunitare în 2006, 2007 și 2008.

2.2. Schimbări preconizate

a. Spălarea banilor și finanțarea terorismului se produc deseori în context transnațional, motiv pentru care orice măsură adoptată numai la nivel național sau chiar la nivel comunitar, fără a ține seama de coordonarea și cooperarea internațională, va avea efecte limitate. Din acest considerent, măsurile adoptate de Uniunea Europeană în acest domeniu sunt armonizate cu acțiunile întreprinse în cadrul altor foruri internaționale, în special cu recomandările Grupului de Acțiune Financiară (GAFI), care constituie principalul organism internațional activ în lupta împotriva spălării banilor și finanțării terorismului. Având în vedere faptul că recomandările GAFI au fost revizuite și extinse în mod substanțial în anul 2003, Directiva 2005/60/CE are în vedere tocmai aceste noi standarde internaționale pe care le reflectă în context comunitar.

b. Luând în considerare importanța crucială a segmentului de prevenire a spălării banilor și finanțării terorismului, Directiva 2005/60/CE introduce, în conformitate cu noile standarde internaționale, dispoziții clare, detaliate, referitoare la identificarea clientului și a oricărui beneficiar real, precum și la verificarea identității acestora, cuprinzând, în acest scop, definiția

noțiunii de „beneficiar real”. Este definită, de asemenea, și noțiunea de „bancă fictivă”, deoarece le este interzisă instituțiilor de credit intrarea în relații de corespondent cu o bancă fictivă sau cu o instituție de credit despre care se știe că permite unei bănci fictive să îi utilizeze conturile.

Recunoscându-se faptul că riscul spălării banilor și al finanțării terorismului nu este același în toate operațiunile, Directiva de implementare a Directivei 2005/60/CE și, implicit, proiectul de ordonanță de urgență, impune o abordare în funcție de risc în ceea ce privește procedurile de cunoaștere a clientelei, introducându-se trei categorii de măsuri cunoaștere a clientelei: standard, simplificate și suplimentare. Aceste categorii de măsuri sunt reglementate prin proiectul de ordonanță de urgență, modul tehnic de aplicare a acestora urmând a fi detaliat în legislația secundară.

c. Sfera persoanelor raportoare cuprinse în art. 8 din Legea nr. 656/2002, cu modificările și completările ulterioare, se modifică, potrivit proiectului, în concordanță cu prevederile Directivei 2005/60/CE, prin includerea unor entități nesupuse în prezent obligațiilor de raportare, cum ar fi: administratorii de fonduri de pensii private, în nume propriu și pentru fondurile de pensii private pe care le administrează, agenții de marketing autorizați/avizați în sistemul pensiilor private; furnizorii de servicii privind societăți comerciale sau alte entități; alte persoane fizice sau juridice care comercializează bunuri și/sau servicii numai în măsura în care acestea au la bază operațiuni cu sume în numerar, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 15.000 euro, indiferent dacă tranzacția se execută printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni care par a avea o legătură între ele.

Proiectul de ordonanță de urgență, instituind măsurile necesare aplicării Regulamentului (CE) nr.1889/2005 al Parlamentului European și al Consiliului privind controlul numerarului la intrarea sau la ieșirea din Comunitate, cuprinde prevederi potrivit cărora Autoritatea Națională a Vămilelor comunică Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, denumit în continuare *Oficiul*, lunar, toate informațiile pe care le deține, potrivit legii, în legătură cu declarațiile persoanelor care intră și ies din Comunitate.

d. Proiectul de ordonanță de urgență aduce, de asemenea, o serie de îmbunătățiri atât în ceea ce privește procedura desfășurată între autoritățile și entitățile ce poartă responsabilități în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și a finanțării actelor de terorism cât și cea derulată în cadrul Oficiului, respectiv cea care guvernează o parte din activitatea de urmărire penală și de judecată a infracțiunii de spălare a banilor.

Astfel, textul delimitează clar autoritățile care au competență de verificare și control a modului de aplicare a prezentei legi, după cum urmează: autoritățile de supraveghere prudentială, pentru persoanele supuse acestei supravegheri, potrivit legii; Garda Financiară, precum și orice alte autorități cu atribuții de control financiar-fiscal, conform legii; structurile de conducere ale profesiilor liberale, pentru auditori, persoanele fizice și juridice care acordă consultanță fiscală sau contabilă, notari publici, avocați și alte persoane care exercită profesii juridice liberale, respectiv *Oficiul*, pentru toate celelalte persoane care, potrivit legii, au obligația de raportare a operațiunilor suspecte.

Se impune, totodată, tuturor autorităților care au competență de verificare și control a modului de aplicare acestei legi, obligativitatea de a informa *Oficiul* ori de câte ori din datele obținute ca urmare a controalelor efectuate rezultă suspiciuni de spălare a banilor sau de finanțare a actelor de terorism. În ceea ce privește normele de procedură și cele sancționatorii, textul propune reglementarea unei tehnici noi de investigare - livrarea supravegheată, obligativitatea dispunerii de măsuri complementare în cazul sancționării penale a persoanei juridice, precum și

posibilitatea reducerii la jumătate a pedepsei pentru persoanele care, în cursul urmăririi penale, denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor participanți.

e. Cât privește măsurile de cunoaștere a clientelei, proiectul de ordonanță de urgență instituie măsuri standard, măsuri simplificate și măsuri suplimentare, precum și cazurile și condițiile în care acestea sunt aplicabile.

Astfel, măsurile standard de cunoaștere a clientelei vor fi aplicate în următoarele situații: la stabilirea unei relații de afaceri; la efectuarea tranzacțiilor ocazionale în valoare de cel puțin 15.000 euro ori echivalent (față de reglementarea actuală, conform căreia limita minimă a valorii tranzacțiilor ocazionale este de 10.000 euro), indiferent dacă tranzacția se realizează printr-o singură operațiune sau mai multe operațiuni care par a avea o legătură între ele; când există suspiciuni că operațiunea în cauză are drept scop spălarea banilor sau finanțarea actelor de terorism; dacă există îndoieli privind veridicitatea sau relevanța informațiilor de identificare deja deținute despre client ori la cumpărarea sau schimbarea în cazinouri de jetoane a căror valoare minimă reprezintă echivalentul în lei a 2000 euro. Măsurile standard de cunoaștere a clientelei se vor aplica tuturor clienților noi, precum și, cât mai curând posibil, în funcție de risc, în cazul clienților existenți.

În anumite cazuri și condiții, sunt permise măsuri simplificate de cunoaștere a clientelei. Cu titlu de exemplu, menționăm că măsurile simplificate sunt aplicabile în cazul polițelor de asigurare de viață, dacă prima de asigurare sau ratele de plată anuale sunt mai mici ori egale cu echivalentul în lei al sumei de 1.000 euro ori prima unică de asigurare plătită este în valoare de până la echivalentul în lei al 2.500 euro, în cazul actelor de aderare la fondurile de pensii sau în cazul în care clientul este o instituție de credit sau financiară dintr-un stat membru al Uniunii Europene.

Proiectul de ordonanță de urgență detaliază măsurile suplimentare de cunoaștere a clientelei care sunt obligatorii în situațiile care, prin natura lor, pot prezenta un risc sporit de spălare a banilor sau de finanțare a actelor de terorism. Astfel, acestea se vor aplica în cazul persoanelor care nu sunt prezente fizic la efectuarea operațiunilor; în cazul relațiilor de corespondent cu instituții de credit din state care nu sunt membre ale Uniunii Europene sau nu aparțin Spațiului Economic European ori în cazul tranzacțiilor sau relațiilor de afaceri cu persoanele expuse politic care sunt rezidente într-un alt stat membru al Uniunii Europene sau al Spațiului Economic European ori într-un stat terț. În legătură cu acest din urmă aspect, proiectul de ordonanță de urgență introduce și definește noțiunea de „persoane expuse politic”, care, în conformitate cu Directiva 2005/60/CE, astfel cum a fost aceasta detaliată în Directiva de implementare, sunt persoanele fizice care exercită sau au exercitat funcții publice importante, membrii direcți ai familiilor acestora, precum și persoanele cunoscute public ca asociați apropiați ai persoanelor fizice care exercită funcții publice importante.

f. Termenul de transpunere a celor două directive menționate în legislația națională a fost 15 decembrie 2007, neexistând derogări pentru statele nou intrate în Uniunea Europeană, motiv pentru care este imperios necesară modificarea Legii nr. 656/2002, cu modificările și completările ulterioare, prin ordonanță de urgență, urmând ca această legislație primară să fie însoțită, în scurt timp, de o hotărâre a Guvernului în care să fie detaliate aspectele procedurale corespunzătoare. Proiectul de ordonanță de urgență conține, în acest sens, dispoziții finale și tranzitorii referitoare la emiterea legislației secundare, și anume adoptarea prin hotărâre a Guvernului, a unui Regulament de aplicare a legii, precum și a unui nou Regulament de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.

II. Proiectul de ordonanță de urgență cuprinde, în plus, dispozițiile necesare aplicării în legislația românească a Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului nr. 1781/2006 cu privire la informațiile privind plătitorul, care însoțesc transferurile de fonduri, stabilindu-se care sunt autoritățile responsabile cu supravegherea respectării dispozițiilor acestui Regulament comunitar, respectiv Oficiul Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și Banca Națională a României. Textul cuprinde, de asemenea, contravenționalizarea unor fapte, răspunzându-se, în acest mod, cerinței cuprinse în Regulament, de a stabili sancțiuni eficiente, proporționale și cu efect de descurajare în cazul nerespectării dispozițiilor Regulamentului.

Secțiunea a 3-a

Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

3.1. Impact macro-economic - proiectul nu are un astfel de impact.

3.2. Impact asupra mediului de afaceri – prin proiectul înaintat sunt propuse măsuri concrete în vederea prevenirii și sancționării spălării banilor, precum și în vederea prevenirii și combaterii finanțării terorismului, dispoziții prin care se implementează Directiva 2005/60/CE, respectiv Directiva 2006/70/CE. Aceste măsuri au ca obiectiv principal prevenirea folosirii sistemului financiar-bancar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului.

3.3. Impact social – proiectul nu are un astfel de impact.

3.4. Impact asupra mediului - proiectul nu are un astfel de impact.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (5 ani)

Proiectul nu are un astfel de impact.

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

5.1. Proiect de acte normative suplimentare – hotărâre a Guvernului de aprobare a Regulamentului de aplicare a prevederilor Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, cu modificările și completările ulterioare.

5.2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie:

- Directiva 2005/60/CE din 26 octombrie 2005 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (OJ) nr. L 309 din 25/11/2005, p. 0015 – 0036;

- Directiva 2006/70/CE din 1 august 2006 a Comisiei Europene de stabilire a măsurilor de punere în aplicare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește definiția "persoanelor expuse politic" și criteriile tehnice de aplicare a procedurilor simplificate de precauție privind clientela, precum și de exonerare pe motivul unei activități financiare desfășurate în mod ocazional sau la scară foarte limitată, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (OJ) nr. L 214 din 04/08/2006, p. 0029- 0034;

- Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului nr. 1781/2006 cu privire la informațiile privind plătitorul, care însoțesc transferurile de fonduri, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (OJ) nr. L 345 din 08/12/2006, p. 1-9.

5.3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente: nu este cazul.

5.4. Evaluarea conformității – proiectul este conform cu actele comunitare enumerate la punctul 4.2. anterior.

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente – Directivele invocate reflectă actele internaționale adoptate în materia prevenirii și combaterii spălării banilor și a finanțării actelor de terorism.

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate - Proiectul este rezultatul consultării cu reprezentanți ai Asociației Române a Băncilor, autorităților de supraveghere, precum și colaborării cu ONG-uri (de ex. Transparency International România) și structuri de conducere ale profesiilor liberale (de ex. Uniunea Națională a Notarilor Publici din România).

6.2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și modul în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ

6.3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative – nu este cazul.

6.4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente – nu este cazul.

6.5. Consiliul Legislativ a avizat favorabil proiectul de ordonanță de urgență, prin avizul nr.483/22.04.2008.

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Informarea a fost realizată prin supunerea proiectului dezbaterii publice, fiind afișat pe site-ul Ministerului Justiției, în conformitate cu cerințele Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

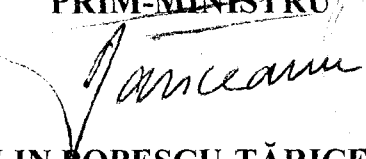
7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice – proiectul nu are astfel de implicații.

Secțiunea a 8-a

Măsurile de implementare a proiectului de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

Proiectul nu necesită astfel de măsuri.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de lege anexat, în vederea aprobării Ordonanței de urgență a Guvernului privind modificarea și completarea Legii nr.656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU